

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 66

ЛИСТОПАД • NOVEMBER 2014 • Nr. 21 (2905)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

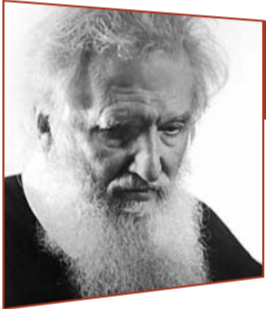
Марія Федюк, «Ангели Світла. Ангели Свободи», 2014 рік

АНГЕЛИ

Перш ніж підеш куди завгодно, запитай себе,
чи це відповідне місце для твого ангела

Розуміння та зображення Ангелів-Охоронців поширилось у Церкві за часів Реформації. Найчастіше ці ангели нам нагадують про побожні образочки, де вони представлені в ролі опікуна малої дитини. Ці девоційні зображення становлять собою не тільки витвір людської уяви, але й мають своє джерело в Біблії. Тому можна сказати, що культ Ангелів-Охоронців обґрунтований теологічно, а з іншого боку – виражає віковичну людську потребу опіки «вищих сил» (М. Буссалі).

Продовження на 2 стор. ►

До 70-річчя смерті Великого Митрополита

АПОСТОЛ ПРАВДИ

В 1915 році в одному з міст України довелося мені бути присутнім на доповіді православного російського місіонера архимандрита Митрофана Абрамова. Було на ній багато православного духовенства, професорів, студентів, переважно теологів та інших гостей. Трохи простацькою мовою, якою завжди говорив згаданий архимандрит, оповідав він про переможний похід російського війська на Австрію, про заняття Галичини і Львова та про політичне і, так би мовити, церковно-релігійне закріплення здобутих теренів.

Цю місію виконував граф Бобринський, як генерал-губернатор Галичини та волинський архієпископ Євлогій (Георгієвський). Обидва діля в тісному контакті з ідейним провідником того руху і почесним головою т.зв. «Галіцко-Русского Общества», архієпископом (тоді харківським) Антонієм Храповицьким. Архимандрит Абрамов їм активно допомагав. Зі слів архимандрита виходило, що «ісконно-русское населеніє Галіції, ізмученное долговековой неволей», тільки й чекало російського війська, Бобринського, Євлогія і його, архимандрита Митрофана...

Причиною всіх причин, «всех зол і нещастій» в Галичині, був не хто інший, як Митрополит Шептицький. Переповівши під адресою Митрополита кілька злісних спліток, доповідач валив на його особу все, що йому приходило до голови. Митрополит і церковно-богослужбові книжки фальшував, і православну Церкву хотів розвалити, і Росію окатоличити, і царя здетронізувати, але цю, таку страшну для російського православ'я і росій-

ської державності постать нарешті унешкідливо: Митрополит сидів у православному монастирі в ролі засланця.

Архимандрита уважно слухали і на закінчення навіть гарячо оплескували. А Митрополит сидів далеко не у відповідних умовах у монастирі, як в'язень російського уряду, безборонний, не маючи можливості як-небудь реагувати на те все, що падало тоді з уст неодного московського духовника під його адресою. Але чи він потребував реагувати?

В 1916 р. літом довелося мені бути в Чернівцях. Я оглянув театр, університет, деякі костели, церкви, а місячним вечором з балкону готелю побачив казковий дім з блискучим лузковатим дахом. То був палац православного буковинського митрополита. Оглянув я пізніше і його. Великий, репрезентаційний, гарний. Прекрасна домова церквця, довжелезна ідальня, зала засідань Синоду, кабінет митрополита з портретом забитого в Сараєві Франца Фердинанда, коло палацу чудовий парк з са-

джавками й білими, мов купувати, бундючними лебедями. Чарівно... Але митрополита не було. Митрополит утік від єдиновірного російського війська, а палац, пильно бережений тим військом, був осамітнений, дихав пусткою і прийшов мені тоді на думку Митрополит Андрей.

Так, Митрополит Андрей Шептицький не втік ані в 1914, ані в 1939, ані в 1943 році. «Пастир добрий душу свою покладає за овець своїх, пастир злий покидає своїх овець і втікає...» Митрополит Шептицький був тим добрим пастирем, а його високохристиянський архипастирський чин був мовчазною, сильною і гідною відповіддю тим, які передчасно шаліли з радості, що мають Митрополита у свому полоні.

У 1919 р. архієпископи Антоній Храповицький та Євлогій, що були головними спричинниками заслання Митрополита Шептицького, самі опинились у ролі засланців. Один і другий були вели-

кими ворогами українського церковного руху. Антоній у своїй зоологічній ненависті до всього українського посунувся був так далеко, що від'їжджаючи пізніше з військами Денікіна з України, взяв клятву зі всіх православних єпископів, які під той час перебували в Україні, що ніхто з них не хіротонізує єпископа-українця. Це і було головною причиною, чому українські автокефалісти були змушені хіротонізувати митрополита Липківського способом положення на нього рук духовенства й вірних, як то практикувалось за апостольських часів.

Отож уряд УНР, хоча по-збавитись тих двох стовпів московського православ'я в Києві, вислав їх до Галичини. І тоді знайшли вони приміщення в бучацькому греко-католицькому монастирі, а Митрополит прийняв їх пізніше так гостинно, що зворушив навіть червстві серця московських єпископів – своїх

завзятих ворогів. І тут, у цьому дрібному випадку, платячи за зло добром, Митрополит залишився незрівнянним у своїй християнській доброті й мудрості.

Таких випадків, менших і більших, а також великих чинів у житті й діяльності Польського було немало.

Пригадується 1938 рік. Я, після заборони мені польською владою жити на українських землях, осів у Люблині. Був то час, коли гусли хмари над Польщею, в повітрі чулося зближення бурі. Здавалося, що різнонаціональна Польща повинна була подбати про внутрішньо-державну консолідацію, але... коли Господь захоче покарати, то перодусім відбере розум. Так сталося і з Польщею. Адміністрація і військо з подивугідним запалом взялись за примусове навертання православних на римо-католицизм та за руйнування православних церков на Холмщині.

Продовження на 8 стор. ►

ANONC

Чи теорії еволюції та Великого Вибуху противляться християнському вченню? Що каже з цього приводу Папа?

Сторінка 3

▶ АНГЕЛИ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Святе Письмо по-різному представляє нам роль Ангелів-Охоронців. Постає ангела з'являється у різних текстах. Наприклад, книга Іова показує людину справедливую, побожну, вірну Богові, на яку спадає незаслужене страждання. Іов переживає відкинення найближчими, навіть нерозуміння з боку дружини та звинувачення від друзів, мовчання Бога. У такій полюдському драматичній ситуації він, однак, повністю покладається на Бога: «Добро прийняли з руки Божої, чому зла прийняти не можемо?». Іов знає, що в його житті нічого не відбувається без волі Божої, і попри трагічну ситуацію, продовжує прославляти Господа.

Книга Іова – це спроба зрозуміти таємницю страждання. Вона входить у рани людства (К. М. Мартіні), у наші серця, і старається надати їм сенс. В контексті страждань Іова з'являється постає Ангела-Охоронця. Один із мудреців і друзів Іова, Елігу, вказує на його допомогу в житті страдника: «Добре, коли є в когось ангел, один на тисячу заступник, щоб людині вказати її обов'язок, та змилюватись над ним і сказати: «Звільни його, нехай не сходить в Яму! Я знайшов бо вкуп за його душу»».

Роль ангела-заступника у людському житті потрібна. Насамперед він показує людині її «joser», обов'язок, те, що слушне, потім відкриває її причини страждання, його логіку... По-друге, ангел утїшає людину, виказуючи до неї своє милосердя («hnp»),

свою симпатію. Він – союзник людини в її земному житті, на противагу до сатани. І зрештою, ангел представляє Богові «kofer», викуп за життя стражденної людини. Жертвує Богові людське навернення (Дж. Равазі). Тому Ангел-Охоронець – це могутній заступник за людину

боїться, і несе їм порятунок (пор. Пс 34, 8). Своєю чергою, Псалом 91 вказує на присутність та опіку ангелів на веління Боже по всіх людських дорогах: «Ніяке лихо до тебе не приступить, ніяка кара не підійде близько до намету твого. Бо ангелам своїм він повелить про тебе, щоб бе-

вання тільки в одному місці нараз, так як тіла. Хоч би де ти був, ти береш з собою свого ангела. Отже, перш ніж підеш куди завгодно, запитай себе, чи це відповідне місце для твого ангела.

АНГЕЛЕ БОЖИЙ, ХОРОНИТЕЛЮ МІЙ

” Отже, перш ніж підеш куди завгодно, запитай себе, чи це відповідне місце для твого ангела ”

перед Богом у стражданні цієї людини та перед лицем звинувачень її з боку сатани.

СТОРОЖ НА ВСІХ ДОРОГАХ

Постає Ангела-Охоронця як захисника бідних та пригноблених з'являється як у П'ятикнижжі, так і в Псалмах. Книга Вихід описує шлях ізраїльтян через пустелю до Обіцяної Землі. У цій дорозі їх супроводжує ангел, який виконує роль захисника цілого народу. Вдень він іде на чолі валки, вказує напрямок шляху, а вночі пересувається назад, у тил табору, захищаючи люд від ворогів. Люди, маючи такого покровителя і захисника, мають бути йому вірні та оточувати його пошаною: «Ось я посылаю ангела мого перед тобою, щоб стеріг тебе в дорозі і привів тебе до того місця, що я приготував. Шануй його і голосу його слухай; не бунтуйся проти нього, бо він не стерпить ваших переступів, бо в ньому моє ім'я».

Також і Псалмоспівець вказує на захисну роль ангела, який розбиває захисний табір довкола тих, хто його

регли тебе на всіх твоїх дорогах. І на руках тебе носитимуть, щоб ти не спіткнувся ногою твоєю об камінь» (Пс 91, 10–12).

Ангели гарантують правильний шлях, полегшують людині прийняття правильних рішень і виборів, зміцнюють у боротьбі зі злом, що ранили. Маючи при собі ангельську допомогу, людина тим самим безпосередньо стережена Богом, який дозволяє їй безпечно й легше пройти не тільки камінням життєвої пустелі, а й також через терени, заміновані злом (Дж. Равазі).

Усвідомлення присутності та опіки Ангелів-Охоронців має сповнювати нас надією і вдячністю. Також вона має надихати нас до добрих учинків та уникання зла. Пітер Кріфт радить: коли твій ангел-хранитель вибирається, щоб залагодити якісь справи, він не покидає тебе, як не покидає і Бога. Ангел має і білокацію, і трилокацію за потреби. Ангели не обмежені простором до перебу-

Художники найохочіше зображають ангела як опікуна, що провадить дитину за ручку. Також його інколи представляють у той момент, коли він навчає дітей молитви, вказує рукою напрямок дороги, або ж великим щитом закриває когось від зла. Ці функції Ангела-Охоронця виражає також молитва: «Ангеле Божий, Хоронителю мій, Богом даний мені! Щиро благаю Тебе: просвіти мене сьогодні, вбережи від усякого зла, захоочуй до добрих учинків і веди спасенною дорогою. Амінь».

Петро Річі у своєму представленні Ангела-Охоронця послався на сімейні стосунки. Під час сімейних сварок інколи буває так, що один із батьків захищає дитину від агресії та гніву другого. Художник зобразив дитину, що з великою довірою тулиться в обійми ангела. Крім цього, Охоронець має щита, під яким можна сховатися від гніву батька, як за спідницю матері (М. Буссальї).

Ісус, застерігаючи не легковажити малими і незначущими, підтверджує, що кожен із них має свого опікуна

у Небі: «Глядіть, щоб ви ніким з малих оцих не гордували: кажу бо вам, що ангели їхні на небі повсякчас бачать обличчя мого Небесного Отця» (Мт 18, 10).

Дитина – це символ спонтанності, природності, простоти, браку ускладнень. Сьогодні дитину інколи вважають розкішною іграшкою, таких балують, розпещують. Ісус бере дітей під захист, благословляє, протривить апостолам, коли ті відганяють дітей (див. Мт 19, 13–15). Ісус нагадує не гордувати дітьми, бо вони мають могутніх покровителів у небесах – ангелів.

Ставлячи як приклад дитину, тобто те, що неважливе, слабе, беззахисне, Ісус верифікує людську міру та ієрархію цінностей. Бути великим в очах Євангелія означає бути відкритим на все, що найменше, слабе, потребує пошани і любові. Бути великим означає бути простим і смиренным.

Позиція дитини дозволяє також відійти від надмірного раціоналізму та довіритися інтуїції і духовному світові ангелів. Вірити в ангелів означає глибоко увійти в таємницю віри і перевищити, перерости ту народну наївну побожність, яка їх надто часто оточує! Вони показують нам дорогу й правду. Відкривають перед нами нескінченні горизонти й допомагають надати сенсу нашому життю. Треба наставити вухо, навчитися заново «чути» світ духа, щоби заново опанувати світ ангелів.

Станіслав Бель SJ (CREDO)

ХГ

МИХАІЛ АРХИСТРАТИГ

Церква шанує Михаїла як захисника віри християнської, поборника зла і темних сил. Свято Собору, тобто сукупність святих ангелів на чолі з архангелом Михаїлом, встановлено на початку IV століття. Вони є посередниками між Богом і людьми. До ангелів з повагою і острахом відносяться у найбільш поширених релігіях, таких як іудаїзм та іслам.

Священне Писання, розповідаючи про появу ангелів різним людям, називає власними іменами лише декількох з них, очевидно, лише тих, які виконують особливу місію перед Богом. В канонічних писаннях це Михаїл та Гавриїл, а в неканонічних – Рафаїл, Уриїл, Салафіїл, Іегудїїл і Варахіїл.

В IV столітті Діонісій Ареопагіт написав твір «Про небесну ієрархію». Невдовзі він був прийнятий Церквою за канонічний. Згідно цього вчення ангели є абсолютні безтілесними істотами і поділяються на три групи та дев'ять чинів. До першої групи належать серафими, херувими і престולי. До другої – володарі, ангели сили та ангели влади, до третьої – ангели начальства, архангели й ангели.

Архангел Михаїл в Писанні називається «князем», «вождем воїнства Господнього», він – борець проти диявола і різного беззаконня серед людей. Звідти й церковна назва «архистратиг», тобто старший воїн, вождь. В книзі Одкровення саме він є головним воїном у війні проти сатани-змія. За переконанням християн, разом з Ісусом Христом Михаїл проведе вирішальну битву з дияволом. На іконах його зображують з вогняним мечем, що вбиває змія.

«На Михаїла працювати – може пан Біг покарати» – говорили селяни. І в народній уяві Михаїл – лицар, що бореться із чортами та усією нечистю. Це архангел, який стоїть в обороні людини перед злом силою. («Спадщина України»)

Історія святкування Собору Архистратига Михаїла та інших Небесних Сил безтілесних така. Ще в апостольські часи було поширене хибне вчення про ангелів. Серед християн з'явилися єретики, які поклонялися янголам як богам і вчили, що видимий світ створений не Богом, а ангелами, вважаючи їх вище Христа. Це вчення було настільки небезпечним, що святі отці були змушені скликати в Лаодикії помісний собор (IV століття), на якому було засуджено поклоніння янголам і встановлено благочестиве шанування ангелів як служителів Божих, охоронців людського роду, і наказали святкувати Собор Архистратига Михаїла та інших Небесних Сил 8 листопада за новим стилем (21 листопада – за старим).

Дата святкування вибрана не випадково. Листопад – це 9-й місяць після березня, який вважається першим місяцем після створення світу. На відзначення 9-ти ангельських чинів саме в листопаді – 9-му місяці – встановлено свято янголів. 8-е число вказує на день Страшного Суду, в якому безпосередню участь візьмуть янголи. Саме вони будуть свідчити на суді про наше життя і справи. День Страшного Суду святі отці називають восьмим днем. Час вимірюється тижнями (седмицями). («Ближче до Бога»)

ПАПА ФРАНЦИСК ПРО ЕВОЛЮЦІЮ ТА ВЕЛИКИЙ ВИБУХ

Темою обговорень останнього засідання Папської Академії Наук стала еволюція поняття природи. Святіший Отець підкреслив постійну присутність Бога у природі як її Творця. Визначаючи пра-вила розвитку природи, Він дав їй автономність. Водночас він визнав, що теорія еволюції людини та Великого Вибуху не суперечать християнському вченню.

Світ народжений не хаосом, він «напрямку походить від Вищого начала, яке творить із любові. Великий Вибух, який сьогодні вважають початком світу, не суперечить втручанням Бога-Творця, а вимагає Його. Еволюція у природі не суперечить поняттю Сотворіння, оскільки еволюція закладає створення істот, які еволюціонують». Це цитата з виступу Папи Римського на завершенні пленарної сесії. Папа відзначив, що з появою людини «Бог робить ще більше»: Він наділяє людину «відповідальністю за творіння», а автономія, яку Бог дає людині, «відрізняється від автономії природи»: це і є «свобода», але її не завжди поважають відпо-відно до Божого задуму.

Звертаючись до ватиканських академіків, Святіший Отець наголосив: «Саме вченого, а особливо християнина-вченого, слід питати про майбуття людства і Землі, і як зі створіння вільного та відповідального, від нього слід очікувати участі в приготуванні цього майбутнього, його збереженні, усуванні загроз для середовища, як природного, так і людського. Водночас, однак, учений повинен керуватися довірою, що природа у своїх еволюційних механізмах має той потенціал, що його покликані відкрити й реалізувати розум і свобода, аби розвиватися згідно з задумом Творця. І тоді, хоч би яка вона була обмежена, діяльність людини бере участь

у силі Божій, і людина спроможна збудувати світ, який пасує людському життю – тілесному і водночас духовному; збудувати людський світ для всіх людей, а не тільки для групи чи привілейованого стану.

Ця надія і довіра до Бога, Творця природи, і до здібностей людського духа спроможні надати дослідникові нову енергію та глибокий мир. Однак правда й те, що діяльність людини, коли її свобода перетворюється в автономію – і це не свобода, а саме автономія, – руйнує творіння, а людина посідає місце Творця. Це тяжкий гріх проти Бога-Творця», – підкреслив Папа.

Радіо Ватикан

У ватиканських садах було відкрито скульптурне погруддя Бенедикта XVI. З цієї нагоди папа Франциск зокрема сказав таке. «Це погруддя Бенедикта XVI ставить нам перед очима особу та обличчя дорогого папи Рацінґера, нагадує нам про дух його учення, його приклад, його труди, його відданість Церкві, його нинішнє «монастичне» життя. Цей дух зовсім не змаліє з плином часу, але ставатиме з покоління в покоління щоразу більшим і могутнішим. Бенедикт XVI – великий Папа. Він великий з огляду на силу і проникливість свого розуму, великий з огляду на свій значущий внесок у теологію, великий з огляду на свою любов до Церкви і до людей, великий з огляду на свої достоїнства і релігійність. Як вам добре відомо, його любов до правди не обмежується теологією та філософією, але відкривається на різні науки. Його любов до знання охоплює і турботу про вчених, незалежно від раси, національності, культури, релігії.» С-на: ANSA (А.Ф.)

Російські окупанти закрили «Християнському Голосу» дорогу до читачів, які опинилися під чужою владою на сході нашої Батьківщини. Вперше конверти з газетою почали повертатися у жовтні п.р. На жаль, ми не знаємо, як довго така ситуація буде продовжуватися. Нам дуже прикро з цього приводу. Редакція «ХГ»

КОРОТКО

РОЗПОЧАВСЯ РІК ШЕПТИЦЬКОГО

Першого листопада в УГКЦ розпочався Рік Митрополита Андрея Шептицького. На цей день припадають 70 роковини його смерті. На думку патріарха Святослава, немає жодної ділянки життя й діяльності нашої Церкви в ХХ столітті, яка б не була позначена особою Митрополита, його працею, його молитвою, його жертвоністю. А головне – його пастирською мудрістю. Святослав пригадав, як багато людей, які серед військового лихоліття переступали поріг митрополичих палат, відчували, що потрапили в якийсь особливий час і простір. «Він був дверима до вічності і знаком присутності Бога серед своїх людей як святий великий чоловік. Він був тим храмом Святого Духа, в якому Господь Бог спочивав, через якого благословляв свій народ і скеровував до нього слова Життя Вічного.»

К

ВІДЗНАКА ОМЕЛЯНА КОВЧА

Цього року відзнаку Омеляна Ковча, яку вручають за особистий життєвий приклад жертвоністю та гуманізму отримали: лідер кримськотатарського народу Мустафа Джеміль; медик, яка рятувала поранених під час трагічних подій Революції Гідності у Києві – Марія Матвіїв; архієпископ, митрополит Перемишльський Юзеф Міхалік (Польща); меценат, фундатор Українсько-Єврейської Ініціативи Джеймс Темертей (Канада); отець-митрат УГКЦ Михайло Шевчишин. **Омелян Ковч** – священномученик УГКЦ, праведник України, священник, який ціле життя присвятив допомозі ближньому. Будучи капеланом в УГА, завжди перебував з вояками на передовій. Під час нацистської окупації допомагав євреям. За свої дії був ув'язнений та відправлений до концтабору Майданек, де помер і був спалений у крематорії. (УНІАН)

К

ВАТИКАН ВИКЛАДЕ В ІНТЕРНЕТ РУКОПИСИ

Апостольська Бібліотека Ватикану оцифрує цінні стародавні релігійні рукописи та викладе їх на власному сайті для безкоштовного ознайомлення. Бібліотека Ватикану була заснована в 1451 році і налічує більше 80 тисяч гравюр, малюнків та інкунабул (книг, надрукованих переважно до 1500 року), написаних людьми різного віросповідання з усього світу. Також тут є листи важливих історичних постатей, малюнки та записи художників і вчених, таких як Мікеланджело та Галілей. На даний момент на сайті бібліотеки доступні лише 500 рукописів та 600 інкунабул для вільного ознайомлення. До 2018 року Ватикан планує відцифрувати 3000 рукописів. «Завдяки технологіям ми можемо зберегти минуле і заповідати його майбутньому, знання світу справді стануть надбанням всього людства», – йдеться на сайті бібліотеки.

К

ШВЕЦІЯ ВИЗНАЛА ПАЛЕСТИНУ

Шведський уряд офіційно оголосив про визнання Палестини як держави. І хоча Ізраїль вважає, що це рішення Швеція приймає зашвидко, шведський міністр закордонних справ Марґот Вальстрем заявила, що воно навпаки – занадто пізно. «Ми вирішили зробити це на підставі того, що критерії міжнародного права виконані – є територія, народ і уряд», – сказала вона. Представники Палестинської Автономії назвали цей крок обнадійливим рішенням. Швеція стала першою країною, яка, будучи членом ЄС, офіційно визнала палестинську державу. (Радіо Свобода)

К

ЯНУКОВИЧ МАЄ БУТИ ПОКАРАНИЙ

Президент П. Порошенко підписав закон, який забезпечує принцип невідворотності покарання у випадках, коли підозрюваний або обвинувачений, знаходячись поза межами України, переховується від органів слідства та суду. «Тепер у нашої прокуратури, слідчих органів, судів нарешті з'явилася можливість у відкритому засіданні посадити на лаву підсудних і притягнути до відповідальності тих, хто грабував наш народ, зробити відповідні кроки щодо їхнього майна, якщо воно набуто в нечесний спосіб. Щоб вони понесли відповідальність за події, спровоковані ними в Україні», – пояснив Порошенко.

ЗВЕРНЕННЯ СХІДНИХ КАТОЛИЦЬКИХ ЄПИСКОПІВ ЄВРОПИ (скорочено)

Ми, єпископи, що представляємо різні помісні Церкви Європи, провели зустріч у Львові, щоб задуматися та розважити над темою місії Східних Католицьких Церков через 50 років з часу проголошення соборових декретів *Orientalium Ecclesiarum* та *Unitatis Redintegratio* та в 25-ту річницю від легалізації Української Греко-Католицької Церкви. На завершення нашої зустрічі ми хотіли б поділитися з вами деякими думками.

РОЛЬ І ВНЕСОК СХІДНИХ КАТОЛИЦЬКИХ ЦЕРКОВ У СПРАВУ ЕКУМЕНІЗМУ

- † ми з цілковитим усвідомленням підтверджуємо наше право та обов'язок на здійснення душпастирської опіки щодо наших вірних незалежно від місця їхнього перебування, а також наше право звіщати Євангеліє всім тим, хто й досі перебуває в невіданні;
- † висловлюємо наше братнє побажання, щоб і Православні Церкви здійснювали в любові та істині те посланництво, яке доручив їм Господь;
- † визнаємо рівно ж і за Православними Церквами право дбати про здійснення душпастирської турботи стосовно їхніх вірних в усьому світі,

- без жодного антагонізму та з повагою до права свободи релігійного визнання;
- † стверджуємо, що розділ єдиної Церкви Христової є справжньою еклезіологічною аномалією, яку за жодних обставин не можна вважати нормою життєдіяльності Церкви;
- † поділяємо разом із Православними Церквами переживання щодо наявних тенденцій у культурній та соціальній сфері життя людства, які призводять до прогресивної секуляризації Європи, аж до цілковитого знецінення загальнохристиянських моральних вартостей;

† пригадуємо про бажання Східних Католицьких Церков бути максимально задіяними в справі ведення діалогу правди та любові між Католицькою і Православними Церквами.

25 РІЧНИЦЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ УГКЦ

Ми разом прибули до України, щоб відсвяткувати 25-ту річницю з дня легалізації Української Греко-Католицької Церкви. Її відродження є виразною дією Божого Промислу, яка закликає загальноцерковну спільноту до ретельного переосмислення всього, що відбувається, до відновлення духу суспільності у справі голошення Євангелія та до більшої заангажованості у сфері соціального життя суспільства у відповідь на нові виклики для душпастирства, що їх породжує новий контекст суспільного життя в країні. Запевнюємо українському народові нашу із ним молитовну єдність, підтримку та співучасть перед лицем військового протистояння на Сході держави, яке досі триває і супроводжується зовнішньою агресією, котра завдає великих страждань, головним чином мирним мешканцям краю. Запрошуємо всіх беззастережно стати на дорогу миру і злагоди.

Львів, Україна, 26 жовтня 2014 року Божого

ХГ

ХРАМ НА ТЕРИТОРІЇ «СОФІЇ КИЇВСЬКОЇ» ЗНАЙШЛИ ХРАМ, МОЖЛИВО ДРУЖИНИ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Археологи стверджують, що розкопки фундаментів давньої церкви XI століття на території національного заповідника «Софія Київська» дають підстави говорити, що це залишки патронального храму Інгігерди-Ірини. Дослідження на території храму археологи почали минулого літа.

«Є вагомими підстави вважати, що це Ірининська церква. З літопису ми знаємо, що великий князь Ярослав Мудрий збудував Золоті Ворота (в'їзд в місто), Святу Софію, а поблизу від неї дві церкви – Георгіївську (на честь свого небесного покровителя Георгія Побідоносця) і Ірининську (свята Ірина була покровителькою його дружини, шведської принцеси Інгігерди)», – говорить археолог Тимур Бобровський.

Розкопки показали, що церква побудована на місці, де до цього перебувала

садиба – збереглися сліди забору і господарська яма, в якій знайшли бити кераміку і бронзовий ключ. В перші роки XI століття ця територія була передмістям Києва, ще раніше тут ховали покійних за поганським обрядом (насіпаючи кургани). Втім, найбільше курганних поховань було відразу за оборонним валом найдавнішого київського поселення, де потім князь Володимир побудував Десятинну Церкву – перший в Україні кам'яний християнський храм. Слід сказати, що основна частина киян

жила тоді на Подолі, а укріплена резиденція князя перебувала на пагорбі.

«Цікаво, що одночасно з Ярославом до неї сватався чоловік, який присвятив їй безліч ніжних поетичних рядків, – норвезький король і поет Олаф, зарахований після смерті до лику святих, – говорить заступник генерального директора національного заповідника «Софія Київська» Тетяна Люта. – У поемах він писав про Інгігерду як про біляву красуню на білому коні, розповідав, які подвиги їй при-

Тимур Бобровський на розкопі, с-на: gazeta.ua

святит. Однак з волі свого батька принцеса стала дружиною кульгавого від народження князя Ярослава. Вона заявила, що погодиться на шлюб з ним, якщо отримає в посаг Альдейг'юборг (нині це російське місто Ла-

дога) і забере з собою свого духовного наставника. Батько погодився на умови дочки. Ставши дружиною Ярослава, вона прийняла християнство і взяла ім'я Ірина».

Сергій Тушинський, gazeta.ua

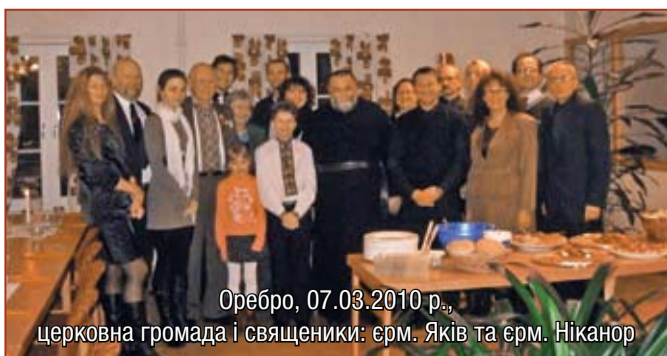
ХГ

[Українці у Швеції]

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ДУШПАСТИРЮВАННЯ В ШВЕЦІЇ (частина 4)

В жовтні 2001 року, новообраний Апостольський Екзарх, Кир Петро Крик, і отець Стефан Воротняк, парох у місті Гамбург (Німеччина), та одночасно довголітній духовний опікун наших вірних в Скандинавії (до 2001 року), прибули до тих північних країн. Екзарх, Кир Петро, відслужив архиєрейські святі літургії в Швеції та Данії. Тут Владика ознайомився з духовними потребами наших вірних. В Швеції греко-католики звернулися до нього з проханням про призначення для них, на постійне душпастирське служіння, українського греко-католицького священника.

Оребро, 07.03.2010 р., церковна громада і священники: ерм. Яків та ерм. Ніканор

Перебуваючи у Стокгольмі, владика Петро і о. Стефан Воротняк, в приятній розмові з представниками Стокгольмської Єпархії, наголосили на потребі постійної присутності нашого священника в Скандинавії. Стокгольмська Єпархія віднеслася до прохання позитивно. Очікування вірних здійснилось в березні 2003 року.

В міжчасі, з благословення владика Петра Крика і з практичною допомогою о. Богдана Пушкаря, прибув до Скандинавії, перший раз, священник з України. Ерм. Севастіян, студит зі Львова, відслужив наші літургії в Швеції і Данії та відвідав похилих віком.

На Різдво, в 2002 році за старим та в 2003 році за новим

стилем, приїхав до Швеції, на один тиждень, о. Мирослав Костів (автор статті). Я служив різдвяні відправи в Мальмо, Оребро і Стокгольмі. В березні 2003 р., преосвященний владика Петро назначив мене, та поблагословив, на душпастирське служіння в Швеції. Того місяця прибув я до Швеції й розпочав мою душпастирську працю.

Сьогодні, наша церковно-релігійна діяльність є налагоджена в наступних містах Швеції: Стокгольм, Оребро (Örebro), Мальмо (Malmö), Крістіанстад (Kristianstad), Гетеборг (Göteborg), Векшо (Växjö) – за домовленістю. Місцем мого проживання є Вернамо (Värnamo).

З 2004 року щорічні духовні віднови-реколекції оживляють

душпастирство та вносять духа молитви і надії у серця вірних. В Швеції великопосні реколекції проводили такі священники: о. Петро Баран (Польща), о. Володимир Куц (Польща), о. Ярослав Москалик (Польща), о. Василь Тихович (Данія), ермонахи Ніканор і Яків (студити, Україна), ерм. Сава (студит, Україна), ерм. Орест Козак (студит, Україна) та наш владика Петро, який, проводячи у нас душпастирську візитацію в 2012 році, виголосив духовну науку на закінчення реколекцій в Стокгольмі. Там, де є наші вірні, сестри і брати – українці, там є з ними і для них наша Церква, яка дарує їм Божу благодать.

Для «ХГ» о. Мирослав Костів, душпастир в Швеції

25 років тому здійснилось...

МОЛИТВА В ПІДПІЛЛІ

(розповідь отця Ігоря Бойка, ректора Львівської Духовної Семінарії Святого Духа)

Я народився у Львові в 1976 році і там виростав. Пригадую такі дні, коли в нас вдома (ми жили на вулиці Липова Алея на 9 поверсі 12-поверхівки) служили підпільні Літургії. Мое Перше Святе Причастя і перша свята сповідь були в 1982 році 12 вересня. Відбувалося це підпільно в одній з квартир, а уділяв о. Михайло Винницький. Нас було там п'ятеро дітей. Отець хотів, щоб кожна дитина на згадку про цю подію отримала якусь пам'ятку. І він нам давав якусь вервичку на палець, чи хрестик, маленький медалик, мав також один чи два образки Матері Божої Неустанної Помочи. Не знаю чому, але я вибрав образочок і досі його зберігаю.

Два роки пізніше отця Винницького заарештували і вивезли на Сибір терміном на 10 років. Мені тяжко було з тим змиритися. Коли його вже не було, до нашого дому приходили інші священники: о. Степан Меньок, владика Филімон Курчаба та інші. Бувало і таке, що в неділю не було Літургії і тоді ми слухали Літургію, яку транслювало Радіо Ватикан. Мама мене вчила, що під час кожної Літургії треба молитися в якомусь наміренні. Мені було десять років і не мав якихось особливих потреб і тому я тоді дуже часто жертвував Літургію за отця Винницького, щоб там в Сибірі йому було легше. Одного вечора 1987 року я почув дзвінок в дверях. Відкриваю двері, а на порозі стоїть отець Михайло. Я не міг повірити, оскільки знав, що його термін ув'язнення ще не вийшов. Виявилося, що почалася «перестройка» (перебудова) і Горбачов дав вказівку звільняти таких осіб, як Отець.

ШКОЛА

Коли я вчився в школі, то нам часто вчителі говорили на уроках, що Бога нема. Дивіться, скільки космонавтів побувало в космосі і жоден Бога там не бачив. Одного разу на урок прийшла вчителька, роздала дітям листочки і попросила, щоб кожен написав своє ім'я і прізвище. А тепер – сказала – я вам поставлю два запитання, а ви на листочках напишете «так» або «ні». Перше запитання було: чи ти віриш в Бога? А друге: чи ти ходиш до церк-

ви? То був 1984 або 1985 рік. Я задумався... Що мені робити? Згадав, що у мене вдома служиться Літургія, ходжу до сповіді, до причастя, бачу життя підпільної Церкви, мама наказує говорити правду, а в школі тобі кажуть інше, кажуть, що Бога нема.

Я знайшов в собі відвагу і на обидва запитання відповів «так». Вона швидко зібрала листочки, переглянула їх, а коли закінчився урок, покликала мене і ми пішли коридором. Вона запитала: ти що, справді віриш в Бога? Я підтвердив. І ти ходиш до церкви? Я знову підтвердив і пояснив, що ми їздимо поза Львів до православної, оскільки не мав права говорити про підпільну греко-католицьку Церкву. Після цього вона мені сказала отаку феноменальну річ: «Добре,

до нас приходять. Ми тоді жили в двох маленьких кімнатах. В одній батьки нас закривали, а в другій відбувалося навчання. В той час вчився на священника також мій тато (1991 року його висвятив владика Юліан Вороновський). Я тільки через певний час, коли позаглядав до зошита батька, зрозумів, що у нас навчаються майбутні священники.

ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ

На Великдень і на Різдво Літургію служили вночі. Для цього треба мати увімкнене світло. Щоб сусіди нічого не запідозрили, ми чіпали на вікна великі коци, прибивали цвяхами, а тоді йшли на двір і дивилися, чи справді все щільно закрито. Потім приносили сіно чи що там було потрібно, а тоді вже приходили люди і священник. Все

кож отці Севастіян Дмитрук, Йосиф Мілян, Юліан Вороновський, Василь Вороновський.

Священик приходив набагато раніше людей, щоб бажучим дати можливість висповідатися. Сповідь відбувалася в кімнаті, де правилася Літургія, люди стояли в черзі в коридорі, а хто висповідався – йшов до другої кімнати. І так всі по черзі...

В нас вдома Святі Тайни зберігалися. Тато сам зробив такий маленький ящик з прозорого скла. Там ми зберігали Святі Тайни. Для прикладу, мама приходила з роботи, молилася і потім причащалася. Інші люди теж могли приходити запричащатися. От в таких непростих, але дуже цікавих часах ми жили.

Одного разу, після Служби

СЕМІНАРИСТИ НИНІ

У Львівській Духовній Семінарії на даний момент навчається 218 студентів, в середньому на курсі маємо 30–40 осіб. Загалом, у всіх наших семінаріях навчається 600–650 хлопців (точної цифри не знаю). В нас є 6 семінарій: київська, львівська, тернопільська, дрогобицька, закарпатська і івано-франківська. Особливо багато бажуючих вступити на навчання було після Революції Гідності.

Підпільна Літургія перед зачищеною церквою, с. Мшана, Львівська обл., 1970 рр.

але я тебе прошу, не говори про це ні з ким у школі. Ніхто крім нас не повинен про це знати. Я тобі нічого не зроблю». Я тоді усвідомив, що Бога неможливо вирвати з нашого серця. Я припускаю, що і та вчителька була віруюча, але система комуністична заставляла її таке робити.

ПІДПІЛЬНА СЕМІНАРІЯ

Під кінець 1980-х в нас вдома діяла підпільна семінарія. Приходили священники, які мали відповідну освіту, сходилося 3–4 хлопців і слухали лекції. Натомість мені та брату не вільно було бачити, хто

це робилося в глибокій конспірації.

В той час ми жили на вулиці Зеленій. На ній були чотири місця (про які я знав), де дуже часто могли служитися Літургії. Проте, ми ніколи не знали, де саме даного дня буде правитися. Священники в той час ходили на роботу, як всі інші. Хто мав таку можливість, приходив до однієї з таких квартир і власник дзвонив знайомим, запрошував на чай чи каву, а люди вже здогадувалися, що не про каву ідеться, а про Службу Божу. Конкретно у нас вдома протягом багатьох років відправляв о. Меньок, а та-

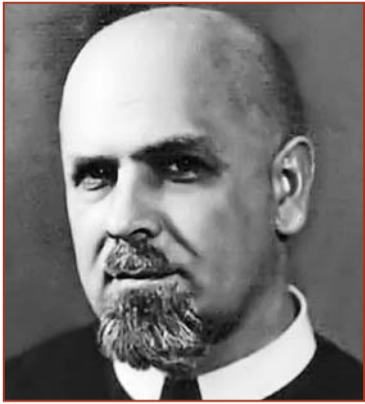
Божої, до нас прийшли сусіди і запитали (російською): «А що тут у вас так цікаво співають?». Мама тоді зрозуміла, що людям це чути і каже: «Слухайте, ми не можемо більше співати». Відтоді Літургії були у нас читані.

Головне не зневірюватися. Зараз дещо подібна ситуація у східній Україні. Забирають церкви, деякі отці повиїжджали. Можливо там настав час, щоб збиратися по хатах і молитися. Головне – не боїтися, хоча я розумію, що це не просто. Разом із тим я переконаний, що свідчення християн має бути і в складних обставинах.

Якщо казати про тенденції, то ми поки не маємо підстав, щоб говорити про падіння кількості покликаних. Наші студенти в більшості походять з західної України, маємо також по одному з Росії і Білорусі. В семінарії є три ключові речі: молитва, навчання, служіння. Це гарна молодь, яка розуміє для чого вона йде до священства. Семінаристи працюють з військовими, з капеланами, з дітьми-сиротами, працюємо також з родинами загиблих героїв з Небесної Сотні, тобто є багато напрямків діяльності для хлопців-семінаристів.

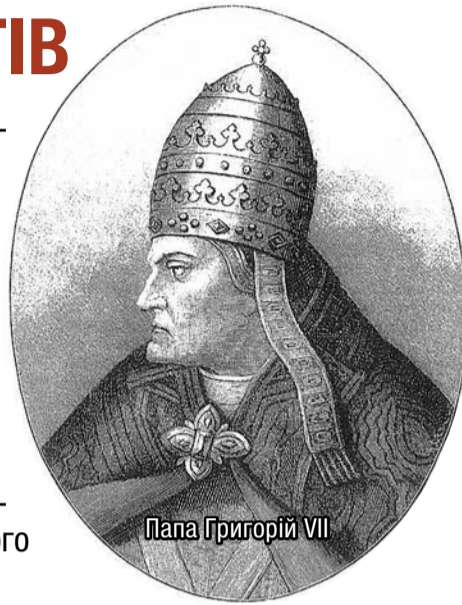
Записав Роман Крик

[З літопису християнської України]

ПАПА ГРИГОРІЙ VII і ІЗЯСЛАВ I У СВІТЛІ ДОКУМЕНТІВ

Прогнаний братами з Києва та опущений усіма, Ізяслав Київський вислав свого сина Ярополка-Петра до Риму весною 1075 року, разом з жінкою Гертрудою і невісткою Іриною, щоб знайти там підтримку і допомогу, зокрема ж інтервенцію Папи в польського короля Болеслава II, що загарбав був його маєток, який він вивіз з собою, залишаючи Київ, щоб здобути ним військо для відзискання київського княжого стола. Коли не помогла нічого дипломатія західно-римської імперії Генріха IV, Ізяслав пішов ще вище – до тодішнього духовного суверена Заходу.

Папа Григорій VII

Що одержав Ізяслав у Римі? Чи тільки слова співчуття та духовні потішення? Маємо, на щастя, два оригінальні листи папи Григорія в справі Ізяслава, які збереглися до наших часів: один до Ізяслава-Димитрія Київського, а другий до польського князя Болеслава II. Папа Григорій наказує Болеславу рішуче, щоб повернув загарбане майно та направив заподіяну кривду, а Ізяславові, якого він називає королем Русі, повертає право до київського стола, передаючи його синові Ярополкові королівську корону, як правному наступникові Ізяслава-батька. Приглянемося обом документам.

Лист Григорія VII до Ізяслава. «Син ваш, відвідуючи гроби апостолів, прибув до нас та прохав від нас настійливою просьбою, що бажав би одержати від нас це королівство, як дар святого Петра, віддавши цьому ж святому Петрові, начальникові апостолів, належний вияв вірності, заявляючи, що цю його просьбу скріпите і ви, і підтвердите своєю згодою, якщо він буде обдарований ласкою апостольської влади й опіки. Тим його бажанням і проханням ми, вкінці, дали свою згоду, бо виглядали вони нам справедливі, чи то з-за вашої згоди, чи то з-за побожного прохача, і тому передали ми йому в імені святого Петра керму вашого королівства з тим наміром і побажанням любові, щоб святий Петро вас і ваше королівство та все ваше майно зберігав своїм перед Богом заступництвом та вчинив, щоб усяким миром, честю та славою зберіг за вами це королівство аж до кінця вашого життя, а по скінченні

вашої житейської боротьби, виеднав вам перед найвищим Володарем вічну славу.

А крім того, щоб і це, та й багато чого іншого, що не знаходиться в цьому листі, закріпилось міцніше в вашому серці, ми послали цих наших послів, з яких один є ваш знайомий та вірний приятель, який і те, що знаходиться в цьому листі, вам дбайливо викладе, а те, що не сказано – з'ясує живим словом. З-за пошани для святого Петра, якого вони є послами, виявляється для них ласкавими й ввічливими, і щонебудь скажуть вам у нашому імені – вислухайте терпеливо та повірте без жодного сумніву. А якщо б владою Апостольського Престолу хотіли вони ладнати справи та приймати рішення, не дозвольте жодному лихому духові їх неспокоїти, але радше спомагайте їх та підтримуйте щирою любов'ю.

Хай всемогутній Бог просвітить ваші уми та через земські блага дасть увійти в вічну славу. Дано в Римі, 17-го квітня, індикта 13-го, року 1075».

Так писав папа Григорій VII до короля Ізяслава в 1075 році. Тож цей лист – не тільки звичайне листування, а просто грамота, якою потверджено чи встановлено політичну структуру Київської Держави та її володаря в сім'ї тодішніх

європейських народів, у ранзі королівства, за яким Папа поставив увесь свій духовний і політичний авторитет, обіцяючи завжди відповідну інтервенцію. Ми, на жаль, не знаємо, які повноваження були ще в висланих папою Григорієм послів, що, як пише він, мали ладнати й інші справи, про які не згадується в папському письмі. А про політичне значення цього акту для України скажемо ширше в наступній нашій лекції.

Три дні згодом, тобто дня 20 квітня того ж 1075 року, вистосував папа Григорій VII і другого листа в київській справі, тим разом до польського князя Болеслава II, з яким у Ізяслава був зтяжний спір щодо пограбованого ним, своїм свояком, майна. До Болеслава звертається папа Григорій не як до короля Польщі, а як до «князя», що в тодішній політично-правній назві означало нижчу рангу політичного володіння, з чого виходило б, що Київська Держава Ізяслава в політичній структурі тодішнього західного світу стояла ерархічно вище. І це слід зрахувати на успішність політичної акції Ізяслава, хоч не виключене, як здогадуються історики, що ця ранга королівства належала Київській Державі від часів Володимира Великого, приблизно від 1000-го

року, й окремого посольства, яке тоді побувало в Києві, вислане папою Сильвестром II.

Папа Григорій в своєму листі до Болеслава, по довшім вступі, найперше поладнує деякі справи церковного порядку стосовно польської держави, а наприкінці листа пише ось що: «...Вкінці, наминаємо вас і перестерігаємо в Господі, щоб мали ви завжди перед очима останню годину вашого життя, про яку і не знаєте, коли вона прийде та щоб пам'ятали на грядучий страшний суд, тому й старалися виконувати доручену собі владу пильним та Богові вгодним управлінням, приготівляючи собі скарби добрих діл та багатіючи на міцній і незрушній основі, щоб могли ви досягти вічне життя. Бо повинні ви знати, що найвищий Суддя не залишить без розрахунку того, що вам доручив; і тим строгіший здаватимете рахунок, чим ширші є права та судовласть, що їх виконуєте.

А всемогутній Бог, якого маестат понад усі князівства й королівства, нехай кермує вашим серцем і ділами на всяке блага діло, з усією розсудністю і чеснотливістю, щоб по звершенні життя в тому слизькому й скоро проминаючому світі, могли ви дійти до вічної і правдивої слави, за заслугами та встав-

ленням святих Петра і Павла, верховних апостолів. Хай дасть вам радість з переможеної в Христі гордині ваших супостатів, мир і супокій, щоб з теперішніх благодатей пізнали ви майбутні, а й те як дуже слід їх вам бажати.

А коли цього бажаєте, то найперше треба вам зберігати любов, яку ви, хоч і не радо це кажемо, порушили на майні, що його ви загарбали від короля русичів. Тому, співболіючи з вами, дуже таки вас просимо та наминаємо, щоб заради любови Бога і святого Петра повернули ви йому все те, щонебудь ви або ваші піддані йому забрали, не забуваючи, що ті, хто несправедливо грабують чуже майно, не можуть мати участі в царстві Христа Господа, якщо не направлять заподіяної шкоди, коли вони в спроможі її направити. Бажаємо, щоб прийняли ви це від нас з такою любов'ю, з якою відносимося до вас і до спасіння вашої душі. Дано в Римі, дня 20 квітня, індикта 13-го, року 1075».

Такими рішучими і виразними, а то й гострими словами написав і закінчив свого листа папа Григорій до Болеслава. І знаємо, що ті слова мали свій успіх, бо Болеслав повернув Ізяславові загарбане майно.

Ось такий зміст цих двох документів XI століття в українській справі, що кидає багато світла на неї, на її значення та на дії її володарів, що унаглядшує також ролю християнства в житті українського народу та його держави. Ці документи є водночас виразним свідченням про ті тісні зв'язки, які існували в Україні з західним католицьким християнством, не зважаючи на події 1054 року в Візантії і Римі, що такі зв'язки між Сходом і Заходом розірвали. Коротко: візантійський розрив з 1054 року не заторкнув України і її Церкви. Та про це згодом.

о. Атанасій Великий, ЧСВВ

ХГ

КОРИСТІ ПЕРЕДРІЗДВЯНОГО ПОСТУ

Благословенний час передріздвяного Посту, даний нам Церквою на те, щоб ми його належно використали, як приготування до відсвяткування радісного празника приходу Божого Сина на землю.

празник, празник Народження Спасителя світу.

Тому свята Церква, старається звернути нашу увагу на ті чинники, які найкраще спомагають людині приготуватися до радісного празника, а ними є молитва й тишина.

Час передріздвяного Посту є для нас часом приготування, яким ми повинні покористуватися розумно, щоб поступити крок уперед на дорозі до досконалості. Досконалість не приходить легко, а при тім не можемо забувати, що злий дух ставить

нам повсякчас якісь перешкоди, які мусимо поборювати докладаючи часом великих зусиль з нашого боку. Апостол Павло в листі до Єфесян перестерігає їх, щоб не легковажили противника їх спасіння, а при тому радить, щоб вони користувались Бо-

жою силою, як зброєю проти нього. Він пише: «одягніться в повну Божу зброю, щоб ви могли дати відсіч хитроцям диявольським... щоб за лихої години ви могли дати опір і, перемагаючи все, міцно встоялися».

Так! І ми мусимо встоятися проти зазіхань злого духа, а найкраще зробимо це коли будемо користати з ласк Св. Тайн Покаяння і Пресвятої Евхаристії.

Продовження на 7 стор. ▶

На жаль, час цей став найбільш комерційним часом у році. Близк світел і комерційний галас стають теперішній людині на перешкоді вглибитися в суть празника Христового Різдва, щоб зрозуміти причину й наслідки, які має для нас воплощення Божого Сина. Так легко піддаємося загальній атмосфері, яка своєю крикливістю створює для нас трудність скупитися і приготуватися духовно відсвяткувати цей роковий

► КОРИСТІ ПЕРЕДРІЗДВЯНОГО ПОСТУ

▼ **Продовження. Початок на 6 стор.** Помічним є теж читання Св. Письма, бо воно поширює релігійний світогляд. Святи зі сторінок Святого Письма черпали свою мудрість, то чому ж би нам не наслідувати їх? Часом прикро слухати, коли зайде дискусія між християнами різних віросповідань: протестанти чи члени інших релігійних спільнот краще ознайомлені зі змістом Св. Письма, чим ми, католики. Хоч вони і перекручують його зміст, хоч і пояснюють його помилково, але все одно сиплять цита-

тами мов з рукава. Тож треба й нам подбати, щоб Боже Слово стало справжньою силою в нашому житті, а це буде тоді, коли не тільки будемо читати, але і промінювати в нашому щоденному житті ті поради й дороговкази, які Св. Письмо подає.

І ще треба нам покористуватись таким важливим чинником, що веде до досконалості, яким є молитва. Христос закликав не один раз: «Моліться, завжди моліться!»

Тож із наближенням передріздвяного Посту не даймо

Зажурений ангел з цвинтаря в Дев'ятирі (Закерзонський Край). С-на: Даріуш Висов'як

втягнути себе у вир комерційного руху і заощадімо собі біганини за непотрібними дарунками. Раз на зміну обдаруймо наших близьких і приятелів тим, що має вартість для їхньої душі, пам'ятаючи при цьому, що для спасіння потрібна одна річ – духовна досконалість. Святи Тайни, читання Св. Письма, молитва й роздумування є тими важливими чинниками, які підносять наші духові очі вгору до Бога. В той спосіб наші серця сповняться тією

великою радістю, яку приніс на землю Христос народившись у вифлеємській яскині. У сьогоднішніх, модерних а таких бурхливих часах, коли людина не знає, що принесе їй завтрашній день, конечно потрібна якась опора, якась запора, якою є спокій духа.

Коли розумно використаємо час передріздвяного Посту, наші серця сповняться тим миром, за яким так тужимо, а який приніс на землю Христос – і ми, сповнені тим спокоем духа, радісно заспіваємо величну пісню: «Слава на висотах Богу».

Міра Гірська, «Світло»

ХГ

«ДО ЗУСТРІЧІ В ДОНЕЦЬКУ»

Проросійські сили в Україні опинилися у залишковій формі (подивіться порівняльні карти: парламентські вибори 2012 та 2014). Ні, вони завжди будуть у нас, оті москальолюби, суть однак у тому, щоб їх не було надто багато, щоб вони не могли претендувати на владу в Києві. Прикрий випадок з Партією Регіонів та «Янучаром» вже ніколи не повинен повторитися.

Газовий договір з Рашею ми підписали. Він корисний для нас. Вдалося втягнути в переговорний процес Євросоюз. Вдалося досягнути порозуміння без відкликування позову України до Стокгольмського Арбітражного Суду проти російської компанії «Газпром». А ще з позитивного – уряд нарешті зайнявся питанням припинення постачання газу окупованим територіям. Сподіваюся, що Яценюк вистачить рішучості, щоб ввести цей намір у дію.

Західний Світ, принаймні до березня, не збирається переглядати політику санкцій проти Раші. Вони мають давити на Москву так довго, поки Крим не повернеться до нас. І тут у нас починається інша тривога: в Криму та на частині окупованого Донбасу

залишається чимало «ватників», тобто людей зомбованих російською пропагандою, москальолюбів чи просто дурачків. Якщо так – чи варто нашим воякам гинути за ці землі? Таке фундаментальне питання нині ставлять собі наші люди... Дивіться, якби не окупація Рашею східних окраїн України – я переконаний – не вдалося б усунути комуністичну партію з парламенту країни. Тоді, може, простіше лишити непризволяще цей баласт і зайнятися реформами, справою інтеграції з Західним Світом? З іншого боку – там є також українці. А ще є принцип: Раша забрала силоміць – треба домагатися, щоб повернула. Основа закону справедливості цього вимагає.

Геннадій Москаль, новий губернатор Луганщини, людина, яка добре знає Східну Україну, каже, що в Луганській області проросійські настрої сильні: «В деяких населених пунктах це навіть 95%, в деяких – 80%, буває, де-не-де тільки 30%, (це там, де більше етнічних українців живе)». А ще Москаль сказав таке: «В Києві гадають, що війна чомусь навчила цих людей, проте, воно поки не так».

Важкі дні зазнали свого продовження. Дні для всіх нас... Правда, на перший погляд – все іде нормально. На парламентських виборах перемогли проукраїнські сили. Рештки «старого світу» у вигляді колишньої Партії Регіонів, займуть у новому парламенті до 10 відсотків місць – мізер. Вперше у Верховній Раді не буде фракції комуністів! Це ж, можна сказати, історична подія. Проте, все-одно, немає в нас спокою. Немає, бо не знаємо, що «юродивий» з Кремля ще нам готує. Бо наші воїни досі гинуть на полі бою. І так буде, поки той, в Маскве, не паде...

Трохи інакше бачить ситуацію на Донбасі Олена Стяжкіна, українська російськомовна письменниця, професорка Донецького Національного Університету.

«Донбас – це теж Україна. І це не просто моє бажання. Це соціологія, яка і в березні, і в квітні, і в травні показувала завжди один і той же результат: 65–67% визнавали своє бажання жити в Україні. Трегіна, трохи більше, хотіла в Радянський Союз, в Росію, в ДНР».

Другий момент, на якому я хочу зацентувати увагу. Донецька, Луганська області – це українське село і так було завжди. Україномовне, українське село. І навіть Голодомор не знищив того села. Це європейські міста. Принаймні були. Зараз Донецьк схожий більше на згвалтовану жінку, ніж на європейське місто, де сором, жертвність і небажання про це думати. Я ж хочу поговорити про голоси, які ми начебто не чули і які начебто зараз стали чутні.

Камо грядеши, Україно?

Ми не можемо зрозуміти, що це за голос, що це за люди. Хто так сильно кричить? Хто ці 20% учасників збройних формувань Російської Федерації? Там немає громадянської війни, ми розуміємо це. Це війна Росії проти України. Але 20% учасників з місцевого населення, звичайно, є. Що це за люди?»

Далі вона пояснює, що оці 20%, це дуже бідні люди, яких «попередня» Україна залишила в нужді і які готові жити при любій владі.

«У добро тут ніхто не вірить (я все ще кажу про 20%). Його ніхто не знатиме в обличчя, це добро. Весь час є питання, є теза, що заморожені, голодні ці люди зрозуміють, що їм з Україною було добре, і вони повернуться. Ні. Їм не було добре. Вони жили дуже погано. І так, як вони живуть зараз – їм добре. Так, як вони живуть зараз, вони можуть жити як завгодно довго. Танки, їжа, чому ні?»

І на завершення професор Стяжкіна сказала таке.

«Цій землі (Донбасу) потрібна позитивна колонізація, мирна колонізація. Ці землі саме так і освоювалися. В єврейських молитвах є таке закінчення: «До

зустрічі в Єрусалимі». І багато тисяч років євреї так закінчували свою молитву. Я хочу сказати присутнім тут донеччанам і луганчанам, і тим українцям, які хочуть не тільки любити Україну, а й робити для неї щось. До зустрічі в Донецьку. Донбас не повернеться в Україну, бо Донбас не існує. Тут буде або Україна, або нічого. До зустрічі в Донецьку».

Для мене виглядає так, що Путін остаточно заплутався в грі з Україною і тепер, вже не собака хвостом, а хвіст собакою крутить. А це означає, що «мізки» в головах москалів появляться ще не скоро; це означає, що в любий момент можуть відновитися масштабні воєнні дії. І ми мусимо бути до цього готовими.

Кажуть, Путін мріє про те, щоб поставити свою брудну ногу на Майдані, на нашому Майдані... Тобто, історія з Януковичем може повторитися: затискати самотужки петельку на власній шії, аж до повного припинення дихання. З Майдану почалося падіння Путіна, і на київському Майдані може завершитися. Така його, Путіна, доля може бути...

Для «ХГ» Г. Кобильницький

▶ АПОСТОЛ ПРАВДИ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Була то велика трагедія для надбужанських українців, було тоді багато сліз, терпіння, арештів, катувань нівчому неповинних людей. Страждання збільшувалися тим, що нізвідки не видно було помочі. Цілком очевидно твориться щось божевільно-дике й безглузде, але ніде не можна було знайти зрозуміння й підтримки. Один з православних єпископів, який називав себе православним поляком, коли до нього звернулися за рятунком і поміччю сказав: «То так і треба...» А православні єпископи у своєму збірному листі вибілювали тільки себе, мовляв, ми в тому нічого не винні. І от тоді з рук до рук пішов задрюкований дрібним, машинним письмом папірчик-текст сконфіскованою владою в «Ділі» і видрукованого окремо листа Митрополита Шептицького з приводу руйнування православних церков на Холмщині...

Бувають часи й обставини, коли правда, як основа людського культурного і християнського життя, в шумі подій, в умовинах дивного помішання понять, в атмосфері загального пригноблення і страху перестав

обов'язувати й бути регулятором життя. Про неї, таку ясну й очевидну, не говориться, про неї тільки ниш-

і сильний, підійме ту пригнану правду, розбурхає її і відважно кине тим, що уважали її неактуальним, безнадійно забутим пережитком, його ім'я не забувається, а його чин уважається ви-

гноблення й болючого мовчання, на холмській Голготі, на тому гробовищі Правди прозвучав він, як голос старозавітного пророка.

Українська православна людність Холмщини знайшла

по вірі, але чужого національно московсько-польського єпископату.

Архипастирський лист Митрополита не був дипломатією у білих рукавичках, а одвертим, мужнім виступом, який сміливо осуджував те, що в умовинах кожної, особливо ж католицької держави, пахло понурим середньовіччям і було нечуваною ганьбою. Той лист дочекався хвилини, коли його урочисто оголошено з катедри православної собору на Данилової Горі у Холмі. Це мабуть перший випадок в історії Церков, коли архипастирський лист голови однієї Церкви, з нею канонічно не зв'язаний, зачитується в іншій. Свідчить він про великий моральний і національний авторитет його Автора.

Митрополит Андрей відійшов від нас, життя його згасло, але світильники християнської любові й мудрости він залишив нам ясно пломенючими. Віримо, що з ними буде так, як сказав Платон: «Lampadia Exontes Diadosousin Allelois» (ті, що мають у руках світильники, передаватимуть їх все іншим та іншим).

Неофіт Кибалюк (стаття оприлюднена 1945 року в журналі, який видавали в одному з таборів для українських біженців на території Німеччини)

Повернення митрополита Андрея Шептицького з заслання в Росії. Митрополит прибув до Відня на західний двірці дня 26 серпня 1917 року. В першому ряді стоять: містопрезидент парламенту Ю. Романчук, митрополит А. Шептицький, перемиський єпископ Й. Коциловський (ще без бороди)

ком згадується, до неї таємно зітхається. По пластичному вислову Шевченка, вона тоді «п'яна спить». І треба виняткової мужности, щоб голосно сказати слово правди. І коли знайдеться сміливий

явом великого людського духа, який фіксується історією. На такі чини здібні тільки кришталево-чисті душі і ідейно-крицеві характери. Так було з листом Митрополита. В тиші жажливого при-

у словах Митрополита української греко-католицької Церкви силу для терпіння і віру для перемоги, батьківську любов і живу, мужню, непоконану Правду; знайшла те, чого не могла знайти у свого

ХГ

ПОМЕР ВЛАДИКА СОФРОН МУДРИЙ

В НІЧ З 30 НА 31 ЖОВТНЯ НА 91-МУ РОЦІ ЖИТТЯ ВІДІЙШОВ У ВІЧНІСТЬ ЄПИСКОП-ЕМЕРИТ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ СОФРОН МУДРИЙ.

3 біографії Покійного

Степан Мудрий народився 27 листопада 1923 року в м. Золочеві. Початкову і середню освіту здобув у Золочеві, а пізніше в Авсбургу (Німеччина) закінчив курс електроінженерії. Після війни покинув Німеччину і переїхав у місцину Давсон (Пенсильванія, США), де в 1949 році вступив до монастиря отців василіан.

У 1951–1955 роках студював схоластику та філософію, відтак, 14 січня 1955 року склав вічні обіти, взявши собі ім'я Софрон. Далі поїхав до Риму, де чотири роки вивчав богослов'я в Григоріанському Університеті, здобувши в 1958 році ступінь магістра. 25 грудня 1958 року прийняв святе таїнство Священства з рук архієпископа Івана (Бучка). У Лятеранському Університеті студював римське і канонічне право,

а в 1963 році захистив докторську дисертацію. У 1966–1969 роках у цьому ж університеті здобув ступінь магістра канонічного права Східних Церков. Пізніше став професором Папського Інституту Східних Наук.

Від 1960 до 1974 року виконував обов'язки віце-ректора, а впродовж 1974–1994 років був ректором Української Папської Колегії св. Йосафата в Римі. Від 1965 до 1994 року був постійним співпрацівником Ватиканського Радіо. У жовтні 1994 року виїхав в Україну (до Івано-Франківська), де був призначений ректором Івано-Франківського Теологічно-Катехитичного Духовного Інституту.

6 листопада 1995 року був призначений генеральним вікарієм Івано-Франківської єпархії, а 12 травня 1996 року відбулася його єпископська хіротонія в катедральному соборі Святого Воскресіння м. Івано-Франківська.

За час керування Івано-Франківською єпархією Владика працював над її розвитком. Розбудував Івано-Франківський Теологічно-Катехитичний Духовний Інститут (тепер Теологічна Академія) і вивів його в число найкращих духовних навчальних закладів, домігся повернення будинку під консисторію, розбудував єпископську резиденцію. Усього за час свого єпископства рукоположив понад 130 священників. Владика Софрон написав багато праць, випустив українською мовою понад 150 релігійних фонокасет, грамплатівок, відеофільмів.

Останнім доробком життя був документально-біографічний фільм.

Вічна Йому пам'ять!

Департамент Інформації УГКЦ, редакція «ХГ»

ВИБРАНІ ЦИТАТИ З ІНТЕРВ'Ю ПОКІЙНОГО ДЛЯ «ВІКОН» У 2013 РОЦІ

1. Світ має доброго провідника. Він є у руках Творця і Бога. Отже – у найвірніших, найсильніших руках. Це – Його твір. Його діти з Його ласки живуть на цьому світі. А мета людини є вічність. А яка вічність – від неї залежить, яку вона собі заробить. Дуже гарне життя може мати, але то від нас залежить, як ми його собі приготуємо. Дуже гарно Він зробив, що дав людину, дуже гарну, розумну, дав їй вірування Божі і дав їй мету. І дав їй засоби, щоб тої мети досягти. Різномірні засоби: духовні, матеріальні. Залежить, як людина то сприймає, як вона використовує ці Дари Божі, що має тут на землі. То є перший і найважливіший задаток.
2. Я думаю, що наша Церква іде по добрій і певній дорозі. Немає жодної небезпеки. Є ті труднощі, що ми розбиті по обрядах трошки з тими нашими східними братами. Але то було, є і буде – свої голоси, свої думання, і так далі.
3. Хочу побажати всій нашій молоді, щоб вона дійсно дбала про формацію свою: життєву, фахову. Щоб вона могла дати собі раду у житті. Отже, добре виховання дитини, молитва, життя з Богом, бо нема можливості жити без Бога. На те звертаймо увагу і йдімо не за пропагандою, а за конкретними ділами нашими. Професія потрібна, щоб ми були незалежні. Щоб ми могли почуватися вільними і заробляти на свій хліб насущний. Про це подбаймо. Щоб мали фах, потім – професію, і життя. І вели життя по-християнськи. То є головне. Усе решта – полова.

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потребі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на конто: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5